

DEBRECZENI ELLENŐR

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÖPÁRT KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz, hordva vagy vidékre postán küldve. Égés évre 10 frt. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 frt. 50 kr. Egy hónapra 1 frt.

Hirdetési díj: öt hasábos postisor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetéseknek lezárásig tartóknak. Helyi hirdetés minden sorra 30 krajczár. Nyitási költségek minden sorra 20 krajczár. A hirdetések egyedi a kiadói iródban vétetnek fel.

A gyűlölség politikája.

Debreczen, decz. 6. 1879.

Mindig az volt a jelszó ennél a mostani kétféle ellenzékénél, hogy a szabadelvű párttal nincs alapszepe, nincs emelkedett, határozottan megjelölt politikai végcél; hogy a párt sorait nem egy kifejezhető kormányzati elv, alapszázaga, hanem csak egy embernek, a párt fejének, a miniszterelnök személyiségének feltétlen imádása tartja össze.

Mindig az volt a panasz, hogy a parlamenti többség személyi politikából él, abból táplálkozik, és nem tudja, de nem is akarja emancipálni magát.

Hogy miben, hol nyilatkozott eddig a parlamenti többség feltétlen önmegadása; hogy melyek voltak azok a politikai alkotások, melyek állítólag vesztébe hozták a nemzetet, a parlament többségének emancipálnia kellett volna magát? — azt az ellenzék napról-napra magyarázza. Ime:

Ha a parlament többsége a keleti háború idejében, vagy a közgazdasági egyezmény tárgyalásánál, vagy a véd-törvény meghosszabbításánál s egyéb, a külföldi eseményekkel is kapcsolatos vagy tisztán belügyi érdektől megfosztott elv, higgadsággal, elégtelki emelkedettséggel bírt arra, hogy megállapodásánál ne a kupa tanácskozással szemfelezzék, hanem a jövőre ható alkotások és ezek jól felgottott érdekeit szorgalmasan, személyi politika, miniszteri imádás...

A birodalom, a haza biztonságát, békéjét keresni, a szükséges összeütközést kerülni, a pénz és véráldozatot csak is ott és akkor hozni, a mikor azt elengedhetlen stratégiai érdek s a jövőre való előrelátás parancsolja; egy okkupált, egy szükségből okkupálni kellett tartományt kormányozhatóvá tenni s gazdaságilag s hadászatiilag rendelkezésükre átadományt; a birodalom felével békés s lehetőleg méltányos gazdasági viszonyt keresni; a külbiztonság érdekét a hadsereg jelen szervezetének, létszámának meghosszabbítása által, erkölcsi tekintélyének megőrzésével biztosítani; méltányos és a közhatalmával megengedő, az egyéni jólétet elviselhetetlen nem nehezítő oly adóknemeket alkalmazni, melyek gyümölcse a társadalmi életben, és az államszükséglet körül is nagy hiányokat tölt be — a nélkül, hogy nyomasztó lenne... stb. Az ellenzék szerint ez hazafurálás.

jögfeladás, fosztogatás és oly politika következménye, melynek miniszteri imádás az első bettje.

De hát az micsoda, mikor az ellenzék úgy tesz, mint most a szálbalis, hogy — kivéve egy pár önálló gondolkodású tagját — beisméri ugyan a szűnyegen levő javaslatok szükségességét, — beisméri, hogy a nyeregményadó ellen nem tehet kifogást; a hadmentesség adó elengedhetlen szükség — s mégis körömszakadtig küzd ellene.

Ez a gyűlölet politikája. Jobban gyűlölte egy embert, — mint a hogy a közügyet szeretni tudná. Ez az ellenzék politikája ma. Egy szóval, egy gondolatla se több, se jobb.

Testvéri intés Mileticsnek. Az újvidéki szerb újság elvárja Mileticsöt, hogy a királyi kegyelemre méltóvá fogja magát tenni s tartózkodni fog azon társaságtól és dolgozóktól, melyek egy becsületes szerbnek és hazafinak sem válnak diszere.

Uj telekkönyvi törvényt dolgozott ki Halmosy Endre legfőbb ítélőszéki bíró. A javaslat már megküldött az ügyvédi kamarának; legközelebb be fog terjesztetni a képviselőházhoz.

Püspöki tanácsközmény. Simor János bíbornok és herceg-prímás palotájában és előktele alatt a fővárosban jelenlévő főispórnok püspöki tanácsközmény tartottak.

Országgyűlés.

Képviselőház.

Budapest, decz. 3., 4., 5-én.

A deczember 3-iki ülésben a nyeregményadó-ról szóló törvényjavaslat tárgyalta. A szálbalisról Mocsary Lajos elne, Heggyessy Márton mellett szóló a javaslatnak; a többség elfogadta azt. — Ezután a kolajvám felemeléséről került napirendre, — melynek tárgyalása azonban a beadott nagyobb számú interpellációk folytán másnapra halasztott. — (A képviselőház deczember 4-iki ülésé.) Folytatott a kolajvám felemeléséről szóló törvényjavaslat tárgyalása. A javaslat az ellenzék részéről kicsinyes és reális tartalom nélküli támadások után 26 szótöbbséggel elfogadtatt. — Ezután a hadmentesség adó-ról szóló törvényjavaslat került napirendre. Ezen javaslat nagyobb vitát idézett elő. Molnár György előadó felhívta, hogy a beszedendő hadmentességi díjakat a javaslat a rokkant katonák és honvédek ellátására is kívánja fordítani, de azonfelül kívánja még fordítani a hadban elesettek özvegyeinek és árvaiknak sorsa javítására is; kívánja fordítani még ezentúl a mozgólás esetében behívott póttartalékosok és állandóan

szabadságoltak, és a honvédek elhagyott családjai segélyezésére, és hogy a mi a jelzett célzon túl fennmarad, az az ország pénzügyeinek javítására fog fordítani, — és pedig mintegy harmadfél millió. Ajánlja a javaslat elfogadását. A szálbalisról Szederkényi Nándor szólalt fel a javaslat ellen.

A képviselőház f. hó. 5-iki ülésén tovább folytatták a védelmi adóról szóló törvényjavaslat általános tárgyalását. Szóltak: Szotágh Pál (gömöri), Irányi Dániel, Tisza Kálmán miniszterelnök, Orbán Balázs, Mocsary Lajos, Lukács Béla, Madarász József. A vitát folytatni fogják.

Nagyvárad állandó színház.

Nagyvárad decz. 4. 1879.

Az állandó színház ügyében — írja a „Bihar” — tegnapelőtt ülést tartott a szépitészeti szakosztály. A közgyűlés ugyanis a színházi bizottság azon véleményes javaslatát, hogy állandó színháznak a Sz. László téren jelöltessék ki hely, kiadta a szépitészeti bizottságnak a végbél, hogy adjon véleményét az iránt, vajlon szépitészi, vagy egyéb tekintetek nem gátolják-e az állandó színháznak a Sz. László-téren leendő építését; és ha nem, ez esetben, a napi piac mily módon lenne elhelyezendő?

A szépitészeti bizottság kimondotta, hogy szépitészeti tekintetek egyáltalán nem akadályozzák azt miszerint a Sz. László-téren állandó színház építessék, és ezt a magok részéről is kívánatosnak ösmerik. Miután azonban azon hely mellett, hová a színház építése tervezettik két templom van, felhívni kívánják a két hitfelekezet előjáróságát nyilatkozatra, vajlon nincs-e észrevételeik ezen szándék ellen; biztosítva előbb mindkét hitfelekezetet, hogy a tervezett állandó színház színlődjét és beépített voltánál fogva nem tartják azt lehetőséget, hogy a színi előadások vagy próbák zaja az épületből kihallássék, és a vallásfelekezeteket vallási gyórkortukban, csak a legkevésbé akadályozza.

A napi piac elhelyezésére nézve azt javasolja a bizottság, hogy az a város alkalmatlan helyen külön külön östassék meg.

Felemlítették még a „Báránka” vendéglő is, mint egy állandó színház építésére alkalmas hely, melyet a szépitészeti bizottság szintén ajánlata hoz a közgyűlés előtt, ha ugyan a város némi áldozatokat hajlandó lesz annak megszerzésére tenni.

Külföldi szemle.

Az orosz czár elleni merénylet részletei. Az orosz czár egy szokott utazni, hogy az ő kísérete számára sok helyiség szükséges és ezért két vonatot rendelnek be neki. Az első vonaton a czár és kísérete kísérete ülnek; a második vonaton a családtagok és a máhát szállítják. A tett tapasztalatok folytán az utóbbi időben egész csendben megváltoztatták ezt a rendet, úgy hogy a czár vonata ment elől. Ennek a változtatásnak közönsé a czár a maga megmentését. A merénylet elkövetői nyilván azt hitték, hogy az első vonatot csak próbák meg és ezért a második vonatot robbantották fel.

Közös intézkedés a török kérdésben.

Az ottok, kiket e sok fáradsággal összehozott névsorból kihagytam, bocsánatot kérek. A következők bálók alkalmával, ha ismerettségem már tágabb tere lesz, több figyelemmel fogom összeírni a szépek névsorát.

A buffetben.

N. 1. Thea, fekete kávé, kapucziner, sütemények, fagylat, stb. stb. — és a mi fődolog, két rubint kis menyecske. Az első Rotschnek V. Eminé urhölgy, fekete ruhában, fehér csipkés házi kötényvel és keblén két szép narccsal, a második a legkészségesebb asszony Dragota-Csorbá Tekla önsz volt. — Ugy tudták a módját, hogy egyik-másik fiatal embernek miért kell éppen most ezt vagy amazt inni, vagy enni. Kellott is ott az annak. Az a két kedves menyecske rábeszélése oylan lebilincselte, hogy az ember keveset törődött vele, tehát győz-e hát vagy pedig füstölt kolbászt egyék.

Elésett apróságok.

(Egy asztalnál.) — Hogy izlik az étel?

Hir szerint az angol külügyér a minisztertanácsban egy Anglia-Ausztria-Magyarország és Németországban a török kérdésben leendő közös intézkedéseiről tett jelentést. Miután a szultán ígéretei nem elég biztosítottak nyujtanak, közös lépéseket fognak tenni. Az oroszok előkészületei Merv megtámadására és a szultán magatartása készítették Beaconsfieldet a lépések megtételére, melyekhez Ausztria-Magyarország és Németország beleegyezését is meg fogja nyerni.

Orosz katonai rendszer a Balkánon. Kezdődik tehát a muszka manipuláció. Az orosz kormány oda szándékozik működni, hogy Szerbia, Bulgária, Románia és Montenegró fejedelemeségében a katonai rendszer és legyervezés egy és ugyanaz legyen. Ugyanez az ugyan ezen fejedelemeségben a parancsnó nyelve is. Persze — orosz.

Törvény a többnyiség ellen Észak-Amerikában. Az észak-amerikai egyesült államokból azt jelentik, hogy ott a többnyiségűség annyira elharapódzott, hogy az elnök Hayes kijelentette, miszerint a kongresszus kénytelen lesz törvényt hozni ezen bűn ellen és azt, kik ilyen elkövetők, polgári jogaik elvesztésével büntetni.

Külföldi rövid hírek.

Az orosz kórházakban Skrebicky szomorvos két ezer katonát talált, ki a legutóbbi háboruban megszebesültek s gondatlan kezelés, tisztatlanság miatt megvakultak. — Mirszky Leo haláltünetesét bizonytalan idejű kényszermunkára változtatták. — Goldmark „Sába királyjának” kedden került először színi a berlini udvari operaházban s teljes sikert aratott. — Liszt Ferenc jelenleg Rómában időz s a napokban egy hangversenyen általános figyelem tárgya volt. Tőle két darabot adtak elő: „Ave Mária” és „Nyáregy álom”, ez utóbbit ismételni kellett. — A berlini udvari színházban az évben 265 darabot nyujtottak be, az volt be egy kettő. — Faure, a híres baritonista és Got a jeles drámai színész a becsület rendet kapták. — A parizsi Murciát a murciai járára tervezett nagy ünnepelt decz. 11-én fogják megtartani a hippodromban, a hol 22000 ember férhet el. Paholy jegy ára 100 frank, bemeneti díj éjtel előt 40, azután 30 frank. — Bismarck hgy Varzuiót e hét folyamában Berlinbe teszi át lakását. — A megölt Napoleon herceg egyenruháját Ulundi közelében megtalálták. A zult, ki a hercegen a halálos sebet ejtette Abanronak hirták; azóta Ulundinál elesett.

Sport.

Apróságok.

József főherceg a vadászaton. József főherceg múlt hó 30-án érkezett Kis Jenőre, s kezdetét vette a vadászati, mely bezárólag deczember 6-tig tart. Ő fensége a következő vendégeket hozta magával: Miksa bajor kir. herceget, Fehérvári Géza b. államtitkárt, Nyáregy Adolf honvédezt és ő fenségeinek főudvarmesterét, Pongrácz Sándor és Gyácz Béla honvéd-tábornokot, Horváth János tábornokot, Kovács György és Jelencsik Vince honvédezt, Bethlen Gábor gr. főispánt

stb. A deczember 1-én tartott vadászati eredménye: 1 vaddisznó, 20 nyul és 1 róka.

Károlyi Pista gr. nov. utolsó napján rándult ki Nagykárolyba szomszédos barátjával, hogy a mériki pusztateremi erdősegekben évenként szokott nagy vadászati megartása sertevadra, mely annyira elszaporodott, hogy az idén mintegy másfél száz darab lelővetését határozta el. Az első két nap mint halljuk 56 db. lövettet.

A legerősb vadkanok, melyeket az idén eddig löttek, Vécsey Miklós br. szatmári erdősegeiből valók, melyeket a házi ur és egy pár barátja löttek a havon nyomozva. Ez agyarosok 3—4 mászás roppant állatok.

A védővénnyavaslat Ausztriában. A védővénnyavaslat tárgyalásánál a hadi létszámnak megállapítását illetőleg, Czedit indítványra 174 szavattal 134 ellenében elvetették és a bizottság javaslata 178 szavattal 152 ellenében elfogadtott. Czedit indítványának eljeteése után a kormány a szavattal fölött névszerinti szavazás folyt. Rá szavaztak a lengyelek, a csehek, a jogi párt, a rut-henek, a morva nagybirtokosok s az alkotmánypárt három tagja. Elene szavazott az egész alkotmánypárt.

Arany János ösei.

A történelmi társulat f. hó 4-iki ülésén olvasta fel Szilágyi Sándor, Arany Jánosnak Márky Sándor által, okmányok alapján megirt családi történetét. Az érdekes részleteket a következőkben adjuk:

Nagyváradiól Buda felé az első vasútfőlomás Less község. Itt még hegy-völgyes a vidék; egyik ilyen völgyben fekszik Nagyfalva. 1598 ban Szalontával együtt Nagyfalva népe földművelővé tette. Ekkor baillottak feyverherdó hajduknak. 1604 ben az erdélyi fejedelem részére állottak, s szolgálatukért a Szalontával szomszédos Kölcser községet kapták, mint, szabad hajduka, s szaloga vették Szalontát, sőt később megvásárlák. 1634-ben Rákóczy György Erdélyi fejedelem Arany család két tagját: Arany Jánost és Ferencet megnevesítette. E nevesítés Arany Ferenc a költő Arany Jánosnak dédapja; Toldy György pedig, addiglan földesuruk; dédunokája volt azon Toldy Miklósnak, kinek alkajt, Arany János eleve- nitette fel.

Azontul az Aranycsalád Szalontán lakott. Részt vettek azon ütközésben, melyben Rákóczy György 1636 okt. 6-án Szalontát melet, a törökkel szövetségelt Bethlen István hadseregét megverte.

Arany György a költő nagyatya, és testvére, Sámuel a 7 éves háboruban vitézkedtek.

1745-ben Esterházy Antal herceg Szalontát Mária Teréziától adományul kapta, s 1746-ban a helytartótanács Bihar megyének meghagyta, hogy tölük a nemeslehelkes beszedessek. A szalontaiak közül többen, így Arany György is ellenszolgálték és határozottak, s nemeslehelket nem szolgáltatták be. Azonban hasztalan volt a protestálás, nemes-ségüket azontul nem ismerték el. Arany György s a költőnek atya később

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

A közvacsora.

Utána.

(K. Vs.) Ez is meg volt! Csak úgy zug bele a fejem. Anyi mindent láttam, hallottam, hogy azt sem tudom melyiken kezdjem. — Azonban a mennyire lehet sorba megyek az eseményeknek.

Legjobban örülök, hogy a közvacsora lefolyása némi változtatást tett nézetemben. Erre a kérdésre, hogy mi a közvacsora, ma már így felelhetek: „Olyan mulatság ez, a hol legelődicatában, legjelletesebb benn valók a halmozak fel, a hol mindenki rogyásig jól lakik és a hol ezért csak nagyonpotompénzt fizetnek.”

A mulatság pontban nyolc órákor kezdődött.

Ezer baja volt egy fiatal urnak, míg el tudta határozni, hogy kinek az asztalához üljön hát voltaképp. Az a szép gondör fűrti barba leány, azokkal a csinos fekete szemekkel úgy oda vonza az embert, igen ám, de amott meg az a hamis mosolyú széke anygal szólít olyan kedves kaczerásgal magához. — Mit tegeyen ilyenkor az ember, leül előbb az egyik asztalhoz, aztán meg a másikéhoz, itt pulyka peccenyét”, amott „liba peccenyét”, a harmadik helyen egy kis „sonkát”, a negyediket „sajtót”, „krémet”, „szliczot”, „fagylatot”, szoval mindenütt valamit eszik.

Aztán milyen ügyesen tudnak ezek a gazdaasszonyok termelt anyagal felszolgálni. — Figyelemmel kísértem, meg egy tányér sem tört el. — A tündérmesékben sem teljesítik a tündérráyal akaratát hamarabb, mint a milyen gyorsan tudták ezek az anygal — pin-czerek kiszolgálni vendégeiket. „Hopp itt vagyok, most ott vagyok”, volt mindenik. Férge, mint egy fűrj; gyors, mint egy kis zerge; csattogós, mint egy kis

pacsirta. — Olyan készséggel lebbent valamennyi, mintha az az árutalan védő ur parancsolta volna a sietésget, pedig én istenem, szólni is alig tudott volna a nagy boldogságtól, hogy most ő, vagy az a másik, vagy a harmadik ő szolgálhatott neki szokkal a szép finom puha illatos kis kacsokkal.

Még a debreczeni vinkó is nektár izű lett volna, ha ő töltötte volna a pohárba. Ki ne számszorosítaná meg ily körülmények között a rendes „két krajczáros” borraival. „Zsarolás”-ról szó sem lehet, boldogtalan lenne bárki is, hogy ha nem méltányolná kellőleg egyiknek szép szavát, másikkal meg azt az anygal nyajas tekintetet, melylyel lenyűgözne egy nubiai párduczot is.

A gazdaasszonyok és gazdaasszonyok.

Mint a közvacsora legfőbb intézőjét első helyen kell kiemelnem méltóságos Gr. Bethlen Miko Róza és Veresné urhölgy ő nagyságát. Azután következnek a legerősebb gazdaasszonyok egész csoportja, elől a faradhatlan buzgó Léb Pálné urhölgygel, továbbá Simouffy polgármesterne, Brunnerne, Csanádiné, Jablonczainé, Fabricziusné, Gasznerne, Kontiné, Nánássné, Gál Józsefné, Kaffka Róza, Bérressné, Váradiné, Szallárné, Kovács Dánielné... stb. urhölgy ő nagyságai, kik oly kitűnő kedvel faradoztak a konyha körül.

A felszolgálók között többek közt ott láttuk: „Aron Lka, Budaházy Anna, Brunner Róza és Ida, Bérressy Ilona és Gizella, Csanádi Piroksa és Margit, Dragota Nathalia, Fráter Erzsike és Gizella, Fodor Zsuzsika, Halmágyi Lilla, Jablonczai Margit, Király Mariska és Eszti, Konti Emilia, Márkus Anna és Io-a, Nánási Erzsike, Róza és Mariska, Székely Gizella, Székely Róza, Szallár Sarolta, Simik Berta (mint markotányosné), Telegdi Szeréna, Ungvári Erzsike stb. kisasszonyokat, továbbá Nánási Lászlóné és Mayer Emilné urhölgy ő nagyságait. Mint vendégek. Ott láttuk a

nők közül még: Gróf Csáky Káimáné, Ferenczy Edekné, Gerébi Fülöpné, Halmágyi Lipótné, Paós Gyuláné, Muraközyné, Nánássy Lajosné, Nánássy Ferenczné, Ormódiné, ifj. Orvényné, Szabó Gáborné, Szabó József özvedesné, Szepessy Antalné urhölgy ő nagyságait, továbbá Gál Teréz, Kapros Eszti, Kápolnási Erzsike, Muraközi Janka, Nánási Erzsike, Sasztina Piroksa és Ilona, Tikos Mariska, Varga Ella, Gaszner és Gerébi stb. kisasszonyokat.

Az ottok, kiket e sok fáradsággal összehozott névsorból kihagytam, bocsánatot kérek. A következők bálók alkalmával, ha ismerettségem már tágabb tere lesz, több figyelemmel fogom összeírni a szépek névsorát.

A mosoly és a négyelet öt forrinal lesz gazdagabb.

(A bakfisek.) Ezek a cukros gyermekek, a kik nagy leányoknak akarnak látszatni, a kik most először vannak nagy táncmulatságban s először mutathatják a színt a colonban tanultak, — úgy öszebujnak, megnak, bugnak, mosolyognak, hiszen anyi a megbeszélni valójuk, hogy három hétfem sem végzik el. — Ha nekik kellene e referádt megírni, bizony sokkal jobban sikerülné, mert úgy megtudják figyelni a legesekelebb részleteit is, mintha arra is az iskolában tanították volna.

Tánczoltál ezzel vagy azzal? Hogy tánczolj? Ugy-e döcögös, mint a rozsz ut? Ugy félek tőle, csak el ne hűs megint! — Hát ha hí, akkor mond, hogy fáradt vagy.

Az még most nem lehet. Majd csak két

esztendő mulva, ha mienk lesz a tér s mi leszünk annak urai.

(A közvacsora nihilistái.) Borradok, ha megmondolom, hogy másnap ilyenek vicsoztoltak réam hegyes fogakat egy-egy szék mögöl. Egy cipzipe vesztett sarok mered réam s megdöböntött nyugodtsággal kezergett elvesztett gazdája felett. — Egy másik szegletben három, négy, megmarczangolt csondtarad esküdött örök bosszút, és jaj annak, kit a bosszu érni fog, mert ezek csuszva, mászva, szépelegve, czukor képiiben törnek réam s így hajtják végre mezedés bosszujukat. — Egy kis mélyedésben meghúzódva fekdűt egy elszáradt árva virág, mely elvesztett üdvét siratta. Ugy megkönyezett szegény, hogy megsajnálta s felvettem. Oh, mint irigyletem azt, a ki e virág lehetett. A szerelem legnagyobb ur s király volt a ki ezt bírta; de es a széptiport, megrogdolt kis virág olyan sokszor fog majd megjeleni a hitlen árva felett s rémképeket rajzol majd a nem nyugható leány agyába. Ennek az elvesztett kis viragnak képeletszülte rajzolája lesz majd a legszentebb, de legjesztőbb kép is. Orgyilkosa s szerelem királyának. (A legszébb.) Mintha most is látnám, ő volt a legszebb, úgy ragyogott a két szép szeme, mintha két gyémánt szorná széjel ragyogó sugarait. Egy cédrus nem karcsbuz, mint ő, mikor erintem, azt hittem, hogy elértem a legnagyobb üdvöt. Anyi sok fiatal ember tánczolt, forgott vele, a kik ha oylan hidegen elmondván a „köszönöm”-et, elvezették dolgukat. Mikor én tánczoltam vele, meg perczéik szédültem, mert nem lehetett csak úgy egy pillanat alatt lebuknom a szédítő mennyből. Szédültem, forgott velem a világ s otthon a legedesebb képzetek ringattak el. — Olyan éber-olom volt ez, a midőn beszélünk az ideálial, tánczolunk vele, rajongunk örömtükben s azt hisszük, hogy a nyugtalanság nem enged alászik; pedig a szemek hunyva vannak, a test szibadtan nyugoszik, csak a képzéleti erő működik oly erősen, hogy a reggelifolytatása lesz, a boldog éjnek.

